

KVALITETSDEKLARATION

Nationella trygghetsundersökningen 2020

Ämnesområde

Rättsväsende

Statistikområde

Brott

Produktkod

RV0109

Referenstid

Undersökningen täcker in olika typer av tidsperioder, beroende på vad som är relevant för respektive frågeområde i undersökningen. Här följer en sammanfattande beskrivning av de olika tidsperioder eller tidpunkter som gäller för de olika frågeområdena:

1. Förtroende för rättsväsendet

I avsnittet om allmänhetens förtroende för rättsväsendet tillfrågas respondenterna om sin uppfattning vid den tidpunkt då de besvarar enkäten. Dessa uppgifter bör ses som genomsnittsvärden för populationen under undersökningsperioden.

2. Otrygghet och oro för brott

I avsnittet om otrygghet och oro för olika typer av brott är referensperioden *de senaste tolv månaderna* (fram till den tidpunkt då de besvarar enkäten). De mer övergripande frågorna avser den uppfattning de har då de besvarar enkäten. Eftersom undersökningen pågår under några månader, bör beräkningar av dessa uppgifter ses som genomsnittsvärden för populationen under undersökningsperioden.

3. Utsatthet för brott

I avsnittet om utsatthet för brott är referensperioden *föregående kalenderår*.

4. Brottutsattas kontakter med rättsväsendet

I avsnittet om brottutsattas erfarenheter av kontakter med rättsväsendet är referensperioden *de senaste tre åren* (fram till den tidpunkt då enkäten besvarades).

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	6
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	7
2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	10
2.2.3 Mätning	10
2.2.4 Bortfall	12
2.2.5 Bearbetning	13
2.2.6 Modellantaganden	13
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	13
3 Aktualitet och punktlighet	13
3.1 Framställningstid	13
3.2 Frekvens	13
3.3 Punktlighet	13
4 Tillgänglighet och tydlighet	14
4.1 Tillgång till statistiken	14
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	14
4.3 Presentation	14
4.4 Dokumentation	14
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	14
5.1 Jämförbarhet över tid	14
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	15
5.3 Sam användbarhet i övrigt	15
5.4 Numerisk överensstämmelse	15
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	16
C Bevarande och gallring	16
D Uppgiftsskyldighet	16
E EU-reglering och internationell rapportering	16
F Historik	16
G Kontaktuppgifter	16

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Behovet av faktabaserad information om brottslighet och otrygghet är stort. I detta sammanhang är Nationella trygghetsundersökningen (NTU) en viktig faktakälla. NTU kan dessutom vara ett underlag i rättsväsendets arbete för att minska brottsligheten.

Sedan 2006 har Brå årligen genomfört NTU, enligt instruktion från regeringen. I rapporten ges en övergripande redogörelse av allmänhetens utsatthet för brott och otrygghet samt förtroende för rättsväsendet och erfarenheter av kontakter med rättsväsendet. Rapporten är överlag beskrivande.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Ett av de främsta syftena med NTU 2020 är att komplettera den bild av brottsligheten som fås genom den officiella kriminalstatistiken över anmälda brott. Resultaten ska kunna användas för att bedöma brottsutvecklingen. Andra viktiga syften är att få nationella indikatorer på utvecklingen när det gäller allmänhetens upplevelse av otrygghet samt ökad kunskap om utsattheten för brott och brottsutsattas erfarenheter, exempelvis i fråga om mötet med rättsväsendet. Ytterligare ett syfte är att få en bild av allmänhetens förtroende för myndigheter inom rättsväsendet. Brottsförebyggande rådet (Brå) fick 2005 i uppdrag av regeringen att genomföra en årligen återkommande brottsoffer- och trygghetsundersökning i Sverige. Undersökningen fick namnet Nationella trygghetsundersökningen (NTU) och genomfördes första gången 2006.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

NTU:s primära användare är Polismyndigheten, på både nationell nivå (centralt), regional nivå (polisregioner) och lokal nivå (lokalpolisområden), som underlag för analys av brottsutvecklingen och trygghetsutvecklingen samt för uppföljning av den egna verksamheten. Den används också av

- Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Justitiedepartementet, som underlag för planering, analys- och uppföljningsarbete
- Brottsförebyggande rådet, kommittéer, utredningar, universitet och högskolor, som underlag för forsknings- och utredningsarbete
- Riksdagens utredningstjänst, massmedier med flera, för allmän information om brottsutvecklingen regionalt och i hela riket
- Justitie- och lagutskottet, som underlag vid utskottens behandling av propositioner och motioner
- kriminologiska, sociologiska och juridiska m.fl. institutioner vid olika universitet, för att följa utvecklingen samt för initiering av forskning
- intresseorganisationer, för analys av utvecklingen av brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet
- kommuner, som underlag för analys av brottsutvecklingen och trygghetsutvecklingen i den egna kommunen samt för uppföljning av den egna verksamheten.

1.2 Statistikens innehåll

Redovisningen för de olika frågeområdena sker framför allt på individnivå, det vill säga att skattningarna avser andelen (i vissa fall även antalet) personer som exempelvis varit utsatta för en viss typ av brott eller som har stort förtroende för rättsväsendet. För frågeområdet utsatthet för egendomsbrott redovisas i stället andelen (och i vissa fall även antalet) hushåll

som varit utsatta. För frågeområdet utsatthet för brott redovisas dessutom, förutom andel personer eller hushåll, även antal händelser som används vid beräkning av upprepad utsatthet.

1.2.1 Objekt och population

Undersökningens population är personer som fyller 16–84 år under undersökningsåret och som är stadigvarande bosatta i Sverige. Ständigvarande bosatt i Sverige är den som är folkbokförd i Sverige och inte vistas utomlands långvarigt. Det innebär att personer som är folkbokförda i Sverige men saknar adress (exempelvis bostadslösa) och personer som vistas på institution (exempelvis fängelse) ingår i populationen. Asylsökande ingår däremot inte.

1.2.2 Variabler

Nedan följer en lista på de variabler som finns i NTU 2020.

Registervariabler. Inhämtas från befintliga register hos SCB.

DeSo
SAMS-kod
Nyckelkodsområde (enbart för storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö)
Stadsdel (för storstadskommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö)
Län
Kommungrupp
Postnummer
Civilstånd
Senaste invandringsdatum
Sammanräknad förvärvsinkomst för individen och för hushållet
Etableringsbidrag för individen och för föräldrar
Disponibel inkomst för individen, hushållet och för konsumtionsenheten
Ekonomiskt bistånd (antal månader med socialbidrag i hushållet)
Yrkesgrupp (SSYK)
Kön (juridiskt)
Födelseår
Ålder
Födelseland
Föräldrars födelseland
Utbildningsnivå
Hushållstyp
Boendeform

Processdata, urvalsinformation, vikter

SCB-id
Datum för dataregistrering
Utsändningsgrupp
Svar via webb-/pappersenkät
Språk i enkäten
Antal personer i populationen i det stratum personen tillhör
Antal personer som drogs i det stratum personen tillhör
Kalibreringsvikt
Hushållsvikt
Designvikt
Stratum
Lokalpolisområde
Polisområde
Polisregion

Frågeformulär

Bakgrundsvariabler

Familjetyp
Bostadstyp
Utbildning
Sysselsättning

Förtroende för rättsväsendet

Förtroende för rättsväsendet generellt

- Förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete
- Förtroende för åklagarnas sätt att bedriva sitt arbete
- Förtroende för domstolarnas sätt att bedriva sitt arbete
- Förtroende för kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete
- Förtroende för hur rättsväsendet utför olika uppgifter
 - a) Hanterar dem som misstänks för brott på ett rättvist sätt
 - b) Behandlar brottsoffren på ett bra sätt.
- Förtroende för hur polisen utför olika uppgifter
 - a) Hanterar dem som misstänks för brott på ett rättvist sätt
 - b) Behandlar brottsoffren på ett bra sätt.

Otrygghet och oro för brott

- Oro över brottsligheten i samhället
- Otrygghet vid utevistelse ensam sent en kväll i bostadsområdet
- Valt annan väg/annat färdssätt på grund av otrygghet
- Avstått från aktivitet på grund av otrygghet
- Avstått från att skriva/lägga upp på internet på grund av otrygghet
- Oro över utsatthet för
 - a) bostadsinbrott
 - b) att bil ska bli stulen eller utsättas för skadegörelse.
 - c) försäljningsbedrägeri på internet
 - d) misshandel
 - e) rån
 - f) sexuella angrepp eller våldtäkt
- Oro för att närstående ska drabbas av brott
- Om oro för att utsättas för brott påverkar livskvaliteten
- Upplevelse av problem i bostadsområdet
- Uppfattning om huruvida polisen bryr sig om problem i bostadsområdet
- Uppfattning om utveckling av antal brott

Utsatthet för brott

- Utsatthet för cykelstöld under föregående år (inkluderar ägande av cykel)
 - Antal gånger
- Utsatthet för bilstöld under föregående år (inkluderar ägande av bil)
 - Antal gånger
- Utsatthet för stöld ur eller från motordrivet fordon under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för bostadsinbrott under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för kort-/kreditbedrägeri under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för försäljningsbedrägeri under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för fickstöld under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för personrån/försök till personrån under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för sexualbrott under föregående år
 - Antal gånger
 - Allvarlighetsgrad: Tvång eller försök till tvång
 - Allvarlighetsgrad: Utnyttjande vid försvarslös
- Utsatthet för misshandel under föregående år
 - Antal gånger
 - Allvarlighetsgrad: Skador som ledde till besök hos läkare/sjuksköterska/tandläkare
- Utsatthet för hot under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för trakasserier (upprepade tillfällen av en och samma person under föregående år)
- Utsatthet för nätkränkningar under föregående år
 - Antal gånger
- Utsatthet för något annat brott under föregående år
 - Antal gånger
- Närståendes utsatthet för allvarligt brott under föregående år

Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet de senaste tre åren

- Kontakt med rättsväsendet under de senaste tre åren med anledning av utsatthet för brott (om flera brott: det senaste)
- Brottet polisanmält
- Vem som polisanmälde brottet

Hur brottet polisanmäldes
Typ av brott (hot/våld, ej hot/våld)
Erfarenheter av polisen (i samband med brottet)
Positiva/negativa erfarenheter sammantaget
 Nöjd med polisens tillgänglighet
 Nöjd med polisens bemötande
 Nöjd med information om hur polisen arbetar med ärendet
 Nöjd med polisens arbete med att utreda och klara upp brottet
Kontakt med åklagare
 Positiva/negativa erfarenheter sammantaget av åklagaren
Medverkan i rättegång i domstol
Tilldelad målsägandebiträde
Positiva/negativa erfarenheter sammantaget av målsägandebiträdet
Behov av målsägandebiträde (om inte tilldelat)
 Upplevdes informationen inför domstolsförhandlingen som tillräcklig/otillräcklig
 Domstolsförhandlingen lätt-/svårförståelig
 Positiva/negativa erfarenheter sammantaget av bemötande av domstolen.

1.2.3 Statistiska mått

De flesta beräkningar är skattningar av andelar av befolkningen uppdelade på olika redovisningsvariabler. Procentandelar används vid jämförelser mellan grupper. I resultatredovisningen används ibland sammanslagningar av frågor. Ett exempel på detta är redovisningen av *brott mot enskild person*, som är en sammanslagning av brottstyperna hot, misshandel, sexualbrott, fickstöld, personrån, kort-/kreditbedrägeri, försäljningsbedrägeri samt nätkränkning. Fram till och med NTU 2019 ingick även trakasserier i sammanslagningen men på grund av kvalitetsbrister som framkommit ingår trakasserier inte från och med NTU 2020. För att läsa mer om det hänvisas till bilaga 12 i den tekniska rapporten till NTU 2020.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Från och med NTU 2018 presenteras resultat för alla redovisningsgrupper uppdelat på män och kvinnor, med undantag för när skattningarna därmed blir för osäkra genom att antalet respondenter i de respektive grupperna blir för litet. Detta undantagsfall gäller särskilt frågeområdet "Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet", eftersom förhållandevis få respondenter medverkat i rättegång.

Kön¹

Män
Kvinnor

Ålder

Fyra kategorier:
16–24 år
25–44 år
45–64 år
65–84 år

Åtta kategorier:

16–19 år
20–24 år
25–34 år
35–44 år
45–54 år

¹ Uppgifter om kön avser juridiskt kön.

55–64 år
65–74 år
75–84 år

Svensk/utländsk bakgrund

Svenskfödda med minst en svenskfödd förälder
Svenskfödda med båda föräldrarna utrikesfödda
Utrikesfödda

Utbildning (högsta)

Förgymnasial
Gymnasial
Eftergymnasial

Familjetyp

Sammanboende utan barn
Sammanboende med barn
Ensamstående utan barn
Ensamstående med barn

Bostadstyp

Småhus
Flerfamiljshus

Boendeort²

Storstäder och storstadsnära kommuner
Större städer och kommuner nära större stad
Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner

Nivå inom Polismyndigheten

Polisregion
Polisområde
Lokalpolisområde

1.2.5 Referenstider

Undersökningens frågeområden studerar förhållanden under olika tidsperioder, beroende på frågeområde.

Förtroende för rättsväsendet

I frågeavsnittet om allmänhetens förtroende för rättsväsendet avses förtroendet vid svarstillfället.

Otrygghet och oro för brott

- I kapitlet om otrygghet avses oro för olika typer av brott under det senaste året (räknat från frågetillfället).
- De mer övergripande frågorna avser uppfattningen vid frågetillfället.

² Boendeort baseras från och med i NTU 2020 på en kommungruppsindelning som är gjord 2017 av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Tidigare baserades boendeort på "H-regioner", vilket inte längre anses vara den mest relevanta indelningen.

Utsatthet för brott

Referensperioden för utsattheten för brott är föregående kalenderår (när källan anges som NTU 2020 avses alltså utsattheten 2019).

Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet

I avsnittet om brottsutsattas erfarenheter av kontakter med rättsväsendet avses de senaste tre åren (räknat från frågetillfället).

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Sammanfattningsvis representerar de 73 813 personer som besvarat frågorna i NTU 2020 mycket väl Sveriges befolkning i åldrarna 16–84 år. Resultaten för otrygghet och oro för brott och förtroende för rättsväsendet – liksom erfarenheter av brott på nationell, regional och lokal nivå – speglar förhållandet i befolkningen mycket väl. För de flesta frågeområdena kan även en hel del resultat gällande skillnader mellan olika grupper i befolkningen med säkerhet studeras utifrån NTU 2020. Osäkerheten mellan olika grupper gäller framför allt de mer ovanliga brottstyperna, där antalet utsatta i undersökningen är lågt på lokal nivå. Grundprincipen är att ju fler informanter ett resultat grundar sig på, och ju större skillnaderna är mellan olika grupper, desto mer statistiskt robusta är resultaten.

2.2 Osäkerhetskällor

Det är troligt att de mest marginaliserade grupperna i befolkningen, såsom hemlösa, missbrukare och grovt kriminella, inte är representerade i NTU. Det faktum att det finns grupper som inte är tillräckligt representerade i materialet bidrar till osäkerhet vid skattningar av nivåer, på så sätt att man sannolikt underskattar utsattheten för brott och oron för brott och överskattar förtroendet för rättsväsendet. Skattningarna görs emellertid med hjälp av ett viktningssystem där man viktar upp svaren från underrepresenterade grupper, exempelvis utomnordiskt födda, vilket gör att resultaten ändå betraktas som representativa för befolkningen i stort.

I urvalsundersökningar är mätfel ofta den felkälla som har störst betydelse, något som huvudsakligen orsakas av frågeformulärens utformning, av omständigheter vid svarstillfället eller av respondenten, och de kan leda till såväl över som underskattningar i resultaten. I denna undersökning bedöms det huvudsakliga mätfelsproblemet vara respondentens vilja och möjlighet att lämna rättvisande svar. Det kan vara svårt att minnas exakt när en händelse ägde rum, och därigenom kan brott som inte borde vara med i undersökningen ändå råka rapporteras.

Vid tolkning av resultaten är det viktigt att ha i åtanke att undersökningen lämpar sig bättre för att studera utvecklingen över tid och jämföra olika grupper i befolkningen än att skatta exakta nivåer av brottsutsatthet i befolkningen.

2.2.1 Urval

Undersökningen bygger på ett stratifierat, obundet och slumpmässigt urval (förkortat STOSU) av personer som fyller 16–84 år det år som undersökningen genomförs. Utifrån

lokalpolisområde och åldersklasser (16–29 år och 30–84 år) har 188 befolkningsskikt (strata) definierats.

Urvalet allokerades lika per lokalpolisområde och därefter proportionerligt i åldersgrupperna 16–29 år och 30–84 år, med hänsyn tagen till förmodade svarsandelar i dessa grupper.³

Urvalet dras från registret över totalbefolkningen (RTB). Att även personer under 18 år ingår i undersökningen beror på att ungdomar är en särskilt intressant grupp att studera, i synnerhet när det gäller utsatthet för brott. Den nedre åldersgränsen valdes eftersom kriminalstatistiken i vissa delar särredovisar om offret är 15 år eller äldre.⁴ Skälet till den övre åldersgränsen är att en stor del av de äldsta inte vill, eller har möjlighet att, delta i denna typ av undersökningar och att bortfallet i de äldsta åldersgrupperna därför blir särskilt stort.

För att inte samma personer som hamnade i urvalet 2019 skulle hamna i 2020 års urval tillämpades negativ samordning.⁵

Unga män är en grupp som kan förväntas vara överrepresenterad bland dem som väljer att inte delta i undersökningen. Unga män är samtidigt av speciellt intresse i undersökningen, eftersom de i särskilt stor utsträckning drabbas av brott. Inte minst är unga män särskilt utsatta för misshandel, som är en av de brottskategorier där det kan vara svårt att nå tillräckligt många brottsutsatta för en undersökning av det här slaget. Unga kvinnor är utsatta för brott i större utsträckning än äldre kvinnor. Exempelvis är de unga kvinnorna i större utsträckning utsatta för sexualbrott, som är en av de brottstyper som ingår i undersökningen. För att förhindra att ett eventuellt bortfall omöjliggör analyser av dessa viktiga grupper, översamlas unga män och kvinnor under 30 år i undersökningen.

Genom att på detta sätt översampla en grupp som är av särskilt intresse i undersökningen, fås ett effektivare urval. Det innebär att tillförlitliga resultat för en relevant grupp i befolkningen kan redovisas, samtidigt som avvikelserna från ett proportionerligt urval är så små som möjligt. I analysen av materialet används ett viktningsförfarande som tar hänsyn till både bortfallet och översamlingen och korrigerar så att resultaten blir så representativa som möjligt för befolkningen som helhet.

Trots att översamlingar kan generera effektivare urval, kan de också leda till ett större bortfall totalt sett, särskilt när man översamlar grupper med lägre svarsbenägenhet. Eftersom de översamlingar som görs i NTU hålls så små som möjligt, bedöms det inte ha någon betydande inverkan på den totala svarsfrekvensen.

I brottsofferundersökningar där man vill kunna redovisa skillnader i utsatthet för brott mellan olika undergrupper, krävs generellt stora urval, eftersom de flesta av de tillfrågade personerna inte har drabbats av brott. Urvalsstorleken för undersökningen uppgår till drygt 200 000 personer. Trots att urvalet är stort finns begränsningar i vad som kan redovisas på lokal nivå för ett visst år; i regel gäller detta detaljerade analyser om utsatthet för enskilda brottskategorier inom statistiskt sett små grupper (exempelvis utsatthet för personrån bland

³ Den förväntade svarsfrekvensen är baserad på NTU 2019.

⁴ Det finns varken lagstiftning eller riktlinjer som slår fast principer för att samla in uppgifter på detta sätt från unga. En avvägning av undersökningens innehåll och ungdomarnas förväntade mognad får göras i varje undersökning.

⁵ Det innebär att de 200 000 personer i urvalet för NTU 2019 inte kunde bli dragna för NTU 2020.

ungdomar i storstädernas ytterområden). Det finns emellertid möjlighet att genomföra sådana fördjupade analyser genom att material från flera år slås samman.

Urvalsfel i en undersökning kan uppkomma när endast ett urval av populationen studeras (urvalsundersökning) i stället för hela populationen (totalundersökning). De vikter som används justerar till viss del för urvalsfelet, genom att vikta upp de grupper som på grund av urvalet blir underrepresenterade i undersökningsmaterialet. Vikterna bidrar till att precisionen i skattningarna ökar. Detta sker dock mot bakgrund av de variabler som är kända i populationen och som valts ut som hjälpvariabler, varför en komplett justering av urvalsfelet inte kan göras. För att beräkna urvalsfelets betydelse och statistisk signifikans⁶ för punktskattningar, brukar konfidensintervall⁷ användas. Kontroller hos såväl SCB som Brå visar att viktningen endast har en marginell inverkan i detta avseende. När urvalet är så stort som i NTU (cirka 200 000 individer) kan även mycket små skillnader bli statistiskt signifikanta. Detta till trots bör det noteras att skillnader som lyfts fram i rapporten inte nödvändigtvis är statistiskt säkerställda. Från och med NTU 2019 redovisas samtliga resultat tillsammans med konfidensintervall i huvudrapportens tillhörande appendix.

2.2.2 Ramtäckning

Syftet med undersökningen är att ta fram statistiska uppgifter om utsatthet för brott, upplevd otrygghet, förtroende för rättsväsendet och brottsutsattas erfarenheter av rättsväsendet bland personer som fyller 16–84 år under undersökningsåret och som är stadigvarande bosatta i Sverige.⁸ Stadigvarande bosatt i Sverige är den som är folkbokförd i Sverige och inte vistas utomlands långvarigt. Det innebär att populationen omfattar personer som är folkbokförda i Sverige men saknar adress (exempelvis bostadslösa) och personer som vistas på institution (exempelvis fängelse), men däremot inte asylsökande. Urvalsramen är registret över totalbefolkningen (RTB). Varje år identifieras ett mindre antal individer i urvalet som övertäckning, det vill säga personer som inte ska ingå i urvalet, eftersom de exempelvis har flyttat utomlands, avlidit eller har skyddad identitet. RTB täcker Sveriges stadigvarande befolkning på ett bra sätt. Enligt SCB:s bedömning förändras Sveriges befolkning så pass sakta, vad beträffar det totala antalet personer och dess befolkningsstruktur, att täckningsfelet är försumbart i denna undersökning. Det bör dock noteras att det är befolkningens omfattning och sammansättning vid undersökningens genomförande som ligger till grund för urvalet, trots att undersökningen för frågeområdet utsatthet för brott belyser utsatthet under året före undersökningen.

2.2.3 Mätning

NTU är en urvalsundersökning som bygger på webb- och postenkäter. Den bygger på ett nationellt slumpmässigt urval av personer i åldrarna 16–84 år. För att uppnå ett tillräckligt underlag för att kunna göra önskvärda nedbrytningar (på lokalpolisområden) krävs ett stort underlag. Till NTU 2020 drogs 200 001 personer ur Statistiska centralbyråns register över totalbefolkningen. Statistiska åtgärder har också vidtagits för att öka precisionen i skattningarna och för att korrigera för bortfallet. Datainsamlingen genomfördes av Statistiska

⁶ Statistisk signifikans syftar till säkerheten i skattningarna.

⁷ Ett konfidensintervall är ett intervall av värden som har skapats utifrån ett urval där man med viss sannolikhet kan säga att det sanna värdet finns i (till exempel) 95 fall av 100.

⁸ Personer som är stadigvarande bosatta i Sverige vid tillfället för urvalsdragningen ingår i undersökningspopulationen. Urvalsdragningen har gjorts cirka 1–2 månader innan datainsamlingen påbörjades.

centralbyrån. I ett första steg fick urvalspersonerna ett informationsbrev med inloggningsuppgifter till webbenkäten. Till de personer i urvalet som inte ville besvara frågorna på webben skickades sedan en postenkät. Därefter följde en påminnelse med endast inloggningsuppgifter, och därefter en sista påminnelse med både inloggningsuppgifter och en postenkät. År 2020 samlades materialet in under perioden januari till april. Utöver enkätdata samlades också vissa registeruppgifter in, exempelvis ålder, bostadsort och utbildning (se avsnittet om redovisningsgrupper).

De huvudsakliga problemen för resultatens tillförlitlighet gäller de tillfrågades vilja och möjlighet att lämna sanna svar. Risken finns för såväl över- som underrapportering av antalet brottsliga händelser. Undersökningen innehåller frågor om känsliga händelser som den drabbade kanske inte vill berätta om. Det gäller framför allt olika typer av vålds- och sexualbrott, och särskilt de som inträffat i en nära relation. Men även andra frågor, exempelvis de om attityder, kan upplevas som svåra att besvara. Det kan förekomma att de tillfrågade tar till "socialt önskvärda" svar, exempelvis på frågor om huruvida ett brott är anmält till polisen eller ej. De tillfrågade kan också oavsiktligt svara fel för att de inte minns eller har förträngt händelsen. Det kan också hända att händelser placeras fel i tiden, det vill säga att de tillfrågade felaktigt inkluderar händelser som inträffat före eller efter referensperioden (den så kallade teleskopeffekten) eller exkluderar händelser som egentligen inträffat under referensperioden. Händelser som gäller hushållet kan vara okända för de tillfrågade, och händelser kan felaktigt bedömas som brott. I undersökningen används en referensperiod på ett år, vilket enligt tidigare erfarenheter bedömts lämpligt och även är den vanligaste referensperioden vid den här typen av undersökningar (Gottfredsson och Hindelang 1977). Det som skiljer NTU från många andra undersökningar av det här slaget är att NTU berör utsatthet under det föregående kalenderåret, medan andra undersökningar ofta frågar efter utsatthet under de senaste tolv månaderna. Att datainsamlingen genomförs under den första hälften av året minskar emellertid risken för felrapportering jämfört med om den genomförs vid ett senare tillfälle, längre från referensperioden. Det bör dock noteras att frågor i undersökningen kan gälla händelser som inträffat upp till drygt 15 månader före undersökningstillfället.

Det primära syftet med undersökningen är inte att beräkna det exakta antalet brott, utan att få en bild av hur utsattheten ser ut i olika grupper av befolkningen och hur brottsligheten utvecklas över tid.

Alla som har fyllt i postenkäten har kunnat svara på frågor som enligt instruktionerna bara ska besvaras av vissa. I dessa fall har de överflödiga svaren exkluderats, eftersom enkäten i så stor utsträckning som möjligt ska följa strukturen i webbformuläret, där detta sköts automatiskt.

Extremvärden i utsatthet för brott

De respondenter som uppger att de utsatts för brott får en fråga om hur många gånger de utsatts för den brottstypen under det föregående kalenderåret, vilket syftar till att ge svar på i första hand hur vanligt förekommande upprepade utsatthet är, och i andra hand hur många brott befolkningen utsatts för. Utifrån uppgifterna om antalet gånger som personer har utsatts, skattas antalet brottsändelser i befolkningen.

Svaren begränsas inte av fasta intervaller, men i webbenkäten finns det ett tak som innebär att det max går att fylla i 999 händelser, och i postenkäten finns tre kolumner som indikerar att det maxtal man kan fylla i är ett tresiffrigt antal. För att skattningarna av antalet händelser i befolkningen ska bli mer stabila för dessa brottstyper, räknas höga antal ner till 52

tillfällen (vilket i genomsnitt motsvarar ett tillfälle per vecka) för samtliga brottstyper, förutom bostadsinbrott och bilstöld, där höga antal räknas ned till 20 tillfällen. Därmed får enskilda individer i urvalet som uppger en extremt hög utsatthet en mer begränsad inverkan på resultaten, samtidigt som effekten av höga nivåer av upprepad utsatthet inte ignoreras i skattningarna av brottslighetens omfattning. Andelen händelser som räknas ner kan skilja sig mycket mellan det viktade och det oviktade materialet, vilket beror på att nedräkningen berör ett mycket litet antal svar, och variationer i vikterna för dessa individer kan då få stort genomslag i beräkningarna.

I både internationella och nationella undersökningar (se exempelvis Home Office 2006, Planty och Strom 2007 samt SCB 2004) används emellertid ett betydligt mer restriktivt förhållnings-sätt, då endast 5–6 händelser per person och brottstyp räknas med. Att, som i NTU, inkludera så mycket som 52 händelser per person och brottstyp innebär att enskilda personer som medverkar i undersökningen och som uppger en hög utsatthet får en stor inverkan på skattningarna av det totala antalet brott i befolkningen. Beroende på hur många personer med mycket hög upprepad utsatthet som kommer med i urvalet, kan skattningarna av antalet brott variera kraftigt från år till år.

Antal händelser redovisas inte i den löpande statistiken sedan 2018 eftersom det anses vara ett alltför osäkert mått. Som nämnt ovan kan personer med mycket hög upprepad utsatthet få en stor inverkan på beräkningen av antalet brottsändelser. I det här sammanhanget är det därför lämpligare att använda andelen utsatta personer som en indikator på utvecklingen av utsatthet för brott. Däremot är det fortfarande av intresse att utifrån antalet händelser studera hur upprepad utsatthet fördelar sig i befolkningen.

2.2.4 Bortfall

Det totala bortfallet för datainsamlingen 2020 uppgår till 59,4 procent av urvalet. Det motsvarar en svarsfrekvens på 40,6 procent. Den oviktade svarsfrekvensen, innan hänsyn tagits till att olika personer haft olika stor sannolikhet att komma med i urvalet, var 37,0 procent.

För att minska bortfallets snedvridande effekt samt för att minska urvals- och täckningsfel har olika viktningförfaranden använts. Bedömningen som görs är att det något större bortfallet leder till en viss ökad osäkerhet i skattningar, men att bortfallets storlek fortfarande är på en acceptabel nivå, i paritet med liknande undersökningar samt att skevheter effektivt kompenseras av viktningförfarandet. Av de svarande var det 52,2 procent som svarade via webbenkät och 47,8 procent som svarade via postenkät.

Externt bortfall

Undersökningar av detta slag är alltid förknippade med ett visst externt bortfall, det vill säga utvalda personer som inte vill eller kan medverka i undersökningarna. Ofta skiljer sig den skattade andelen svarande åt för olika befolkningsgrupper. Dessa skillnader hanteras genom viktning av undersökningsmaterialet.

Internt bortfall

Frågeundersökningar drabbas även av internt (eller partiellt) bortfall, vilket innebär att en person som valt att medverka i undersökningen inte besvarar alla frågor. I enkätundersökningar karaktäriseras det interna bortfallet av att svar på vissa frågor helt utelämnas.

Eftersom vissa av frågorna i undersökningen kan uppfattas som känsliga – särskilt för personer som utsatts för vissa brott – kan internt bortfall uppkomma med anledning av att respondenterna inte vill besvara vissa frågor. Det interna bortfallet (inklusive svars-

alternativen "ingen åsikt/vet inte") varierar beroende på frågornas karaktär. Svartalternativet "ingen åsikt/vet inte" är emellertid särskilt använt i det frågeavsnitt som gäller förtroendet för rättsväsendet, och speciellt för vissa myndigheter. I detta fall ger detta svartalternativ dock värdefull information om medborgarnas kunskap, eller brist på kunskap, om rättsväsendets myndigheter, och betraktas alltså inte som internt bortfall.

2.2.5 Bearbetning

Materialet kontrolleras med avseende på frekvenser (det vill säga att svarsandelarna är rimliga) och logik (att de frågor som ställts har besvarats). Därefter har logiska rättningar gjorts när det gäller postenkätdata. Data för NTU 2020 håller hög kvalitet, och endast tre typer av rättningar har varit nödvändiga.

Antalet hopp i frågeformuläret har begränsats, men går inte helt att bortse ifrån. I postenkäten besvaras ibland följdfrågor som inte ska besvaras enligt föregående hoppinstruktion i postenkäten. Detta har rättats genom logiska rensningar, eftersom postenkäten ska följa samma struktur som webbenkäten, där dessa hopp sker automatiskt. Det kan också handla om att man inte svarar alls på huvudfrågan, men ändå svarar på följdfrågorna, och i vissa fall rättas då huvudfrågan utifrån följdfrågan. I NTU 2020 har 6 517 sådana rättningar gjorts inom frågeområdet *Otrygghet och oro*, och 20 586 rättningar har gjorts inom frågeområdet *Brottsutsattas kontakter med rättsväsendet*.

När det gäller frågeområdet *Utsatthet för brott* används ett annat slags rättningsförfarande. Om svar saknas på huvudfrågan samtidigt som respondenten angett antal gånger utsatt ≥ 1 rättas huvudfrågan till "Ja". Har respondenten däremot angett "0" för antal gånger rättas huvudfrågan till "Nej" medan antal gånger inte får något värde. Totalt har 1 150 sådana rättningar gjorts för samtliga brottstyper. Vissa brottstyper har fler följdfrågor än bara antal gånger, och i de fall respondenten inte varit utsatt, har följdfrågorna efter rättning rensats. Totalt har 9 122 sådana rensningar gjorts för frågor om allvarlig misshandel och allvarligt sexualbrott.

För de respondenter som har angett att de utsatts under föregående år, men inte angett hur många gånger det skett, görs en imputering. Det innebär att värdet för antal gånger utsatt tillskrivs typvärdet för variabeln. I NTU 2020 har totalt 3 285 imputeringar gjorts för samtliga brottstyper.

2.2.6 Modellantaganden

Ej relevant.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Ej relevant.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Det färdiga datasetet inklusive vikter och konstruerade variabler föreligger cirka fem veckor efter avslutad datainsamling. Publicering av resultaten sker cirka sex månader efter avslutad datainsamling.

3.2 Frekvens

Undersökningarna genomförs och redovisas årligen.

3.3 Punktlighet

Den 8 oktober 2020 publiceras resultaten från NTU 2020 i tre delar:

- Årsboken NTU 2020, med resultat på nationell nivå från samtliga frågeområden, publiceras tillsammans med ett tillhörande appendix där samtliga resultat redovisas i form av tabeller, för riket som helhet och länsvis.

- Samtidigt publiceras den tekniska rapporten för NTU 2020.
- Resultatredovisningen för NTU 2020 tillgängliggörs i ett webbaserat statistikverktyg över samtliga frågeområden på nationell, regional och lokal nivå. Statistikverktyget är framtaget av Brå, och kommer att finnas på Brås webbplats (www.bra.se).

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Brå publicerar resultaten från NTU 2020 så snart som möjligt efter att undersökningen genomförts. En omfattande huvudrapport, som övergripande belyser resultaten från samtliga frågeområden i undersökningen, ges ut årligen. I anslutning till huvudrapporten publiceras även den tekniska rapporten med fokus på undersökningens genomförande och kvalitet. Samtliga resultat som Brå publicerar från undersökningen presenteras på Brås webbplats.⁹ Huvudrapporten ges ut i tryckt form och kan beställas via Brås webbplats, alternativt via Norstedts Juridiks kundservice¹⁰. Den kan också laddas ner som en pdf från Brås webbplats. Den tekniska rapporten är enbart en webbpublikation.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Materialet från NTU 2020 är tillgängligt för forskning och beställning av specialanpassad statistik, från det datum då resultatet för respektive år publicerats. Utlämnande kan ske efter prövning i forskningsetisk nämnd och sekretessprövning.

4.3 Presentation

Den årliga rapporten för Nationella trygghetsundersökningen innehåller presentation av resultaten i tabeller och diagram, tillsammans med tolkningar och metodrelaterade kommentarer.

Pressmeddelanden skickas ut i samband med att statistiken publiceras.

På statistiksidorna på Brås webbplats (www.bra.se) presenteras statistik från NTU 2020 i PDF-format.

4.4 Dokumentation

Dokumentation om NTU 2020 finns i olika typer av arbetsmaterial samt i den tekniska rapporten.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

NTU 2020 är den fjärde gången som NTU genomförs med den reviderade metod som användes för första gången i NTU 2017. Inga större förändringar har gjorts mellan de fyra undersökningstillfällena, med undantag för ett något utökad urval, som kan leda till skillnader i jämförelser med oviktade data, och några justeringar som har påverkat enskilda resultat. För att läsa mer om hur resultaten i NTU 2020 förhåller sig till tidigare undersökningar, före och efter metodbytet, se bilaga 12.

⁹ www.bra.se

¹⁰ Norstedts Juridik, 106 47 Stockholm. Telefon 08-598 191 90, e-post kundservice@nj.se.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten i resultat mellan redovisningsgrupperna bedöms vara mycket god.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

ULF – Undersökningar av levnadsförhållanden

SCB genomför regelbundet *Undersökningar av levnadsförhållanden* (ULF), och som en del i ett mycket omfattande frågebatteri finns ett antal frågor om trygghet och utsatthet för brott. Antalet frågor på området är dock begränsat, bland annat på grund av brist på utrymme, eftersom ULF belyser en mängd frågor inom det betydligt mer omfattande området *levnadsförhållanden*. NTU ger en långt mer omfattande bild av otrygghet, utsatthet för brott och omständigheter kring de brott som de tillfrågade utsatts för, eftersom undersökningen enbart fokuserar på detta.

Syftet med ULF skiljer sig något från syftet med NTU, och frågorna om brott ställs i en annan kontext, tillsammans med en mängd andra frågor. Jämförbarheten mellan de två

undersökningarna är begränsad, bland annat på grund av skillnader i undersökningarnas frågeformuleringar och kategoriseringar av brott. Metodologiska skillnader, exempelvis olika referensperioder, begränsar dessa möjligheter ytterligare. Detta gör att det i de flesta fall inte är lämpligt att göra direkta jämförelser av nivåerna av utsatthet. På sikt är det dock möjligt att jämföra materialen vad gäller utveckling över tid. Även om brottstyperna inte är definierade på exakt samma sätt i de bägge undersökningarna, går det för vissa närliggande brottstyper ändå att jämföra skillnader mellan olika befolkningsgrupper över tid.

Polisens trygghetsundersökningar

Ett av syftena med den nya datainsamlingsmetoden i NTU 2017 var att bättre mäta hur situationen ser ut inte bara nationellt, utan även på regional nivå och på polisområdesnivå, så att Polismyndigheten ska kunna följa upp sin verksamhet ända ut i sina lokalpolisområden runt om i landet. En del polisregioner inom Polismyndigheten genomför fortfarande lokala trygghetsundersökningar i kommuner och stadsdelar. Undersökningarna ger endast lokala mått på trygghet och utsatthet för brott, och någon nationell referens att jämföra resultaten mot saknas.

Vid metodbytet av NTU har man, i den mån det varit möjligt, samordnat frågorna med de lokala trygghetsundersökningarna, men eftersom de ändå till stora delar skiljer sig från NTU vad gäller frågeformulär och insamlingsförfarande, är det inte lämpligt att göra jämförelser mellan resultaten i dem.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Ej relevant.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS): Ja. Från och med 2019 tillhör NTU den officiella statistiken. Notera att resultaten innan NTU 2019 således inte är officiell statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (före den 30 juni 2009: 9 kap. 4 § sekretesslagen [1980:100]).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i EU:s dataskyddsförordning (GDPR)¹¹, i den ursprungliga lydelsen, och lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (före den 25 maj 2018: personuppgiftslagen (1998:204), som gäller när det i en annan lag eller en förordning hänvisas till personuppgiftslagen).

Inom statistikområdet finns också särskilda regler i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

C Bevarande och gallring

NTU genomförs av SCB, som ansvarar för arkivering och gallring av material som har framställts av SCB med anledning av uppdraget och som är allmänna handlingar. Enligt 19 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. SCB gallrar personuppgifter tre månader efter uppdragets slutförande. Övrigt undersökningsspecifikt material gallras 24 månader efter att datamaterialet levererats till Brå. De fysiska postenkäterna gallras av SCB efter sex månader. SCB levererar inscannade bilder av samtliga postenkäter till Brå, som sedan gallrar dessa efter ett år.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lag.

E EU-reglering och internationell rapportering

Ingen EU-reglering berör NTU.

F Historik

NTU genomfördes första gången 2006. Sedan 2014 har det pågått ett utvecklingsarbete av NTU, vilket 2017 resulterade i ett metodbyte som innebar förändringar i urval, datainsamlingsmetod och frågeformulärets innehåll och struktur. Detta medförde att resultaten från tidigare undersökningar, som genomförts med den tidigare metoden, inte längre ansågs vara fullt jämförbara med de nya resultaten. För att undvika ett brott i tidsserien, och fortfarande kunna studera utvecklingen över tid, omräknades resultaten från undersökningarna med den tidigare metoden. För att läsa mer om omräkningen hänvisas till den tekniska rapporten för NTU 2018.

G Kontaktuppgifter

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Statistikansvarig myndighet	Brottsförebyggande rådet (Brå)
Kontaktinformation	Maria Molin
E-post	maria.molin@bra.se
Telefon	08-527 58 542